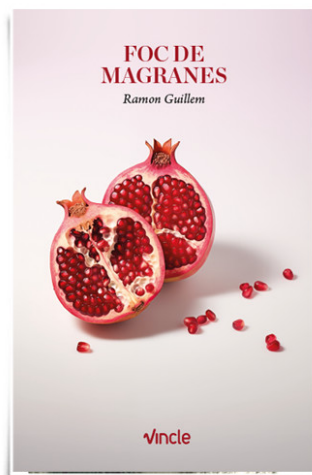

Un cant íntim a la poesia, la música i la vida quotidiana

Ramon Guillel
Títol: *Foc de magranes*
Editorial: Vincle, València 2024
150 pàgines

Foc de magranes (2024) ens revela els pensaments d'un escriptor, melòman i, abans de res, bibliòfil, sobre el món de la poesia, la música clàssica, i sobre l'art en general. Aquest llibre de Ramon Guillel, escriptor catarrogí pertanyent a l'anomenada generació dels 80 valenciana, va ser l'últim publicat per l'autor en vida, ja que va morir el passat 20 de setembre de 2024. Ens va deixar una obra íntima i genuïna, en la qual ens convida a entrar a la seua biblioteca particular, que s'obri davant nosaltres amb les diferents reflexions sobre el temps, la quotidianitat i els llibres.

En entrar en el seu espai literari, trobarem textos breus entre els quals, encara que no estiguen directament relacionats, sempre existeix un fil temàtic que fa que la lectura siga lleugera i interessant. Es tracta d'una prosa autobiogràfica, on Guillel reflexiona sobre el rol de la poesia com a clau medidora "entre el ser i el no ser" i com a senyal del pas del temps. I això ho fa vinculant textos d'altres autors als temes esmentats. Per tant, Guillel ens va revelant pensaments personals al mateix temps que ens descobreix un text nou del seu espai literari, com un bibliotecari que ens guia pel seu terreny i que ens mostra el fantàstic món de les seues lectures. No totes les obres citades són

pertanyents al cànon, però sí que són obres que van captivar l'autor de *Foc de magranes* per alguna raó; i que amb les seues brevíssimes ressenyes és suficient per a provocar en nosaltres l'anhel de llegir-les amb el mateix tacte que el poeta. Ramon Guillem ens contagia el seu amor pels llibres, les biblioteques i la poesia, però, a més, no es tracta només d'una persona que estima la literatura, sinó que també la produeix; per això confiem en el seu criteri quan ens parla de “Llibres que només el bibliotecari sap trobar, llibres que no apareixen al catàleg (o, si de cas en un catàleg secret), llibres il·legibles, llibres dins d’altres llibres, llibres fora de lloc...” (43).

Per als qui no estiguen familiaritzats amb la literatura valenciana i la catalana, aquest llibre constitueix una excel·lent introducció a diversos autors i les seues obres, oferint la informació necessària per a despertar interès per elles i motivar la seua lectura. No obstant això, també fa referències a escriptors i escriptores d'altres països, sobretot de la cultura anglosaxona. En lloc de centrar-se exclusivament en el contingut de les obres, Guillem emfatitza els sentiments i emocions que susciten, transmetent així la seua passió pels llibres i encoratjant el lector a gaudir de la lectura amb el mateix entusiasme: “Hi ha llibres que ens arriben en el moment just, autors que desconeixíem i que de sobte, com si sempre hi foren, passen a ser part indestruïble de la nostra manera d’entendre la literatura i, en aquest cas, el poema i la seua concepció creativa” (15). D'altra banda, per a aquells que ja coneixen alguna de les obres esmentades, l'experiència resulta igualment enriquidora, perquè genera una sensació d'afinitat cultural i intel·lectual amb l'autor. A més, la seua anàlisi convida a un diàleg implícit, en permetre que el lector compare les seues pròpies impressions amb les de l'autor i que reflexione sobre les connexions literàries que aquest proposa. Aquesta “solidaritat lectora” cap al lector per part de Ramon Guillem, amb qui segurament ja compartíem imaginaris i ideologies literàries des d'abans de començar a llegir *Foc de magranes*, ens provoca una necessitat insadollable de continuar llegint per a conèixer més el seu punt de vista i les seues recomanacions, a més de descobrir més llibres i afegir-los a la nostra pròpia biblioteca personal: “Crec en la poesia. Crec en l’art, en la ramificació de tots i cadascun dels seus camins que ens ajuda a viure i a ser feliços” (35).

Un tema important que travessa l'obra de principi a fi és la concepció que qualsevol forma d'art parteix de la vida quotidiana. Basant-se en el treball de l'artista Elsa Pérez

Robles, l'autor ens explica que “l'art no pot existir sense la vida, i jo afegiria a més que tampoc la vida no podria existir sense l'art. Almenys determinat tipus de vida, aquella que alguns podem considerar més profunda i vertadera” (49). Aquesta reflexió posa de manifest com la poesia no sols emergeix de les experiències quotidianes, sinó que també transforma i enriqueix la percepció d'aqueixes mateixes experiències. En aquest sentit, la vida quotidiana i l'art mantenen una relació simbiòtica: la poesia troba en els xicotets detalls del quotidià la seua matèria primera, mentre que aquests detalls, en ser reinterpretats per l'art, adquireixen nous significats i profunditat. És a través d'aquest intercanvi que la vida s'enriqueix amb una sensibilitat estètica que permet apreciar la seua bellesa intrínseca. Així, el llibre convida el lector a reconèixer i valorar aquesta connexió entre la poesia i la vida quotidiana, destacant que ambdues es nodreixen mútuament en un cicle creatiu que atorga sentit i transcendència a l'existència: “Una passió pel poema que és, al mateix temps, una febril passió per la vida” (53).

Així mateix, es fan referències cinematogràfiques i, com ja avancem, musicals. Amb aquestes últimes, Ramon Guillem comença i acaba el seu llibre, fent funcionar la seua obra ja no sols com una caixa de sorpreses textuais sinó també com una caixa musical, la melodia de la qual es recrea en la ment del lector des de la primera pàgina, on l'autor ens fa imaginar el final de la simfonia 101 d'Haydn (*El rellotge*) seguit del so del vent colpejant la seua finestra, gest que ens connecta amb la seua realitat. A vegades pot semblar que la música, sobretot la clàssica, està sempre de fons durant el ritual sagrat del bibliòfil, però, la veritat és que Guillem, igual que no concep la vida sense la poesia, tampoc ho podria fer sense la música. L'autor presta especial atenció a obres literàries on aquestes disciplines artístiques es teoritzen com a equivalents e igual d'importants per a la vida humana, i també destaca certes obres poètiques que es fan notar per la seua musicalitat.

Però no podem oblidar que Ramon Guillem també fa crítica social, no només literària. Parla de la seua preocupació per la desaparició del món del llibre, pel canvi de comportament dels usuaris de les biblioteques, per la conversió d'aquestes gradualment en sales d'estudi més que en un espai on es comparteix l'amor per la literatura... A mesura que avancem en les pàgines del llibre, ens endinsem cada vegada més en aqueixa biblioteca laberíntica però ordenada de Guillem, coneixent més l'autor

amb cada pensament que comparteix amb nosaltres; per això m'atreviré a utilitzar les seues pròpies paraules, encara que referides a Georges Bataille originalment, per a afirmar que Ramon Guillem “era bibliotecari de professió i devoció”. Per això mateix, com a poeta, bibliotecari i activista cultural que era, haguera sigut molt interessant saber la seua opinió sobre l'ocorregut 39 dies després de la seua partida: el desastre provocat per la riuada en l'Horta Sud, d'on ell és, i en les altres zones afectades aquell fatídic 29 d'octubre i, sobretot, del posterior maltractament per part del govern cap al poble valencià. Justament aquell dia s'anava a celebrar el cicle “Dos poetes com nosaltres” homenatjant l'escriptor catarrogi, amb la participació d'Isabel Robles i Jaume Pérez Montaner, dos grans amics de l'autor i amb qui ja havia compartit sessions en aquesta mena d'esdeveniments. És impossible no preguntar-se què estaria pensant ara Ramon Guillem de la “quotidianitat” que continua vivint el seu poble després de l'abandonament total? Quina música estaria sentint darrere de les seues finestres?

Aquest 12 de desembre va ser guardonat amb el Premi de Poesia Ibn Hafaja dels Premis Ciutat d'Alzira 2024, sumant un més a la seua extensa col·lecció de merescuts reconeixements obtinguts al llarg de la seua carrera. En l'acte de lliurament, es va llegir un fragment de *Foc de magranes* pel seu fill i la seua parella, Mercè Claramunt, on Guillem començava citant Cesare Pavese —“La poesia neix dels instants que aixequem el cap de les nostres ocupacions normals i descobrim amb estupor la vida” — i acabava afegint “La vida, sí, la que viu en el poema, i, paradoxalment, el dolor i la melangia; [...] aquest és el ferm propòsit de la poesia. Un objectiu agosarat, quasi un somni impossible” (37). Com a poeta, bibliotecari i amant de les lletres, Guillem no sols va compartir la seua passió pels llibres, sinó també la seua fe en la capacitat transformadora de la literatura: un mitjà per a comprendre el temps, navegar el dolor i trobar la bellesa en l'ordinari. Com ell mateix va escriure, “el poema i la vida continuen a pesar de tot, i que sempre continuaran” (25). Aquest llegat que ens deixa l'escriptor, profund i honest, és un testimoni durador de la seua sensibilitat única i del seu compromís amb la cultura i la comunitat que tant va estimar.

En definitiva, Ramon Guillem amb aquesta obra aconsegueix anar més enllà de la mera reflexió sobre la literatura, la música i la vida quotidiana per a oferir-nos un testimoni de com l'art pot ser tant refugi com impuls vital. Amb el seu estil intimista i erudit, l'autor

CAR ACT ERS

ens porta a descobrir el vincle indissoluble entre la poesia i la vida, recordant-nos que els instants més quotidians poden convertir-se en art, i que l'art, al seu torn, és l'única cosa en la qual creu un poeta.

Tamara Shlykova